

Flere ungdom og voksne under tilsyn av Den offentlige tannhelsetjenesten

HELSETILSYNET
tilsyn med sosial og helse

RAPPORT FRA
HELSETILSYNET 14/2004

DESEMBER
2004

Rapport fra Helsetilsynet 14/2004
Flere ungdom og voksne under tilsyn av Den offentlige tannhelsetjenesten

Desember 2004

ISSN: 1503-4798 (elektronisk utgave)

Denne publikasjonen ble publisert desember 2004, og finnes bare
på Helsetilsynets nettsted www.helsetilsynet.no

Design: Gazette

Trykk og elektronisk versjon: Lobo Media AS

Statens helsetilsyn

Postboks 8128 Dep, NO-0032 OSLO, Norway

Telefon: 21 52 99 00

Faks: 21 52 99 99

E-post: postmottak@helsetilsynet.no

Innhold

Helsetilsynets satsing på området tannhelsetjenester	4
Over en million personer i de prioriterte gruppene under tilsyn	5
Flere ungdom og voksne under tilsyn	6
Fortsatt store fylkesvise forskjeller	7
English summary: More Young People and Adults under Supervision of the Public Dental Services	10

Helsetilsynets satsing på området tannhelsetjenester

I 2003 gjennomførte Helsetilsynet en utredning av område tannhelsetjenester. Hovedmålet med arbeidet var å vurdere omfanget av Den offentlige tannhelsetjenesten til de prioriterte gruppene jf. tannhelsetjenesteloven § 1-3. Vi ønsket å beskrive situasjonen på landsbasis og på fylkesnivå, å belyse fylkesvise forskjeller og å identifisere faktorer som kan forklare ulikheter i tannhelsetjenestetilbudet.

I mars 2004 publiserte Helsetilsynet en rapport om tannhelsetjenesten i Norge¹. Rapporten presenterte en beskrivelse av omfanget av Den offentlige tannhelsetjenesten for de prioriterte gruppene jf. tannhelsetjenesteloven § 1-3², bemanningssituasjonen og ressursbruken. Denne rapporten presenterer en oppdatert beskrivelse av omfanget av Den offentlige tannhelsetjenesten for de prioriterte gruppene.

1) Omfanget av Den offentlige tannhelsetjenesten for de prioriterte gruppene og bemanningssituasjonen i tannhelsetjenesten. Rapport fra Helsetilsynet 5/2004. Oslo: Statens helsetilsyn.

2) Tannhelsetjenesteloven § 1-3 lyder slik:

§ 1-3 (Omfanget av Den offentlige tannhelsetjenesten)

Den offentlige tannhelsetjenesten skal organisere forebyggende tiltak for hele befolkningen. Den skal gi et regelmessig og oppsøkende tilbud til:

- a. Barn og ungdom fra fødsel til og med det året de fyller 18 år
- b. Psykisk utviklingshemmede i og utenfor institusjon
- c. Grupper av eldre, langtidssyke og uføre i institusjon og hjemmesykepleie
- d. Ungdom som fyller 19 eller 20 år i behandlingsåret
- e. Andre grupper som fylkeskommunen har vedtatt å prioritere

I tillegg til de prioriterte oppgaver kan Den offentlige tannhelsetjenesten yte tjenester til voksent betalende klientell etter fylkeskommunens bestemmelser. Gruppene (a-e) er listet opp i prioritert rekkefølge. Hvis ressursene ikke er tilstrekkelige for tilbud til alle gruppene skal denne prioritering følges. Forebyggende tiltak prioriteres foran behandling.

3) Ibid. Vedlegg 3.

4) Fylkes-KOSTRA. Rapporteringsåret 2003. Veiledning til utfylling av skjemaer. Skjema 43: Tannhelsetjenesten. Punkt 2. Omfanget av Den offentlige tannhelsetjenesten. Statistisk sentralbyrå. Oslo 2003. www.ssb.no.

Kilden for data for 2001-2003 er SSB fylkes-KOSTRA og befolkningsstatistikk. På grunn av noen endringer i metoden og enkelte rettelser, avviker noen tall i tabellene fra tidligere publiserte tall. For en detaljert beskrivelse av tannhelsetjenestestatistikken henviser vi til Rapport fra Helsetilsynet 5/2004, Tannhelsetjenesten i Norge³ og til dokumentasjon til SSB fylkes-KOSTRA⁴.

Over en million personer i de prioriterte gruppene under tilsyn

Situasjonen i 2003 for personer i de prioriterte gruppene: Antall personer i disse gruppene var 1,3 millioner. 1,2 millioner mennesker var under tilsyn⁵ av Den offentlige tannhelsetjenesten. Dette tilsvarer 88 prosent av alle personer i de prioriterte gruppene. Antall personer som ble undersøkt og/eller be-

handlet var 759 314, som tilsvarer 61 prosent av alle personer i de prioriterte gruppene. 80 prosent av alle personer under tilsyn var barn i alderen 1-18 år.

Femten prosent av alle personer under tilsyn i 2003 var voksent betalende klientell.

Antall personer i gruppene, antall personer under tilsyn og antall personer undersøkt/ behandlet 2003

<i>Gruppen</i>	<i>Antall personer i gruppen</i>	<i>Antall personer under tilsyn</i>	<i>Antall personer undersøkt/ behandlet</i>
Barn 1-18 år	1 080 020	1 021 218	652 990
Psykisk utviklingshemmede	15 104	13 427	11 274
Eldre, langtidssyke og uføre hvorav:	140 622	74 096	48 148
Eldre, langtidssyke og uføre i institusjon*	34 508	34 539	24 175
Eldre, langtidssyke og uføre i hjemmesykepleie*	106 114	26 465	14 961
Ungdom 19-20 år	107 398	78 704	43 205
Andre grupper som fylkeskommunen prioriterer	5 460	4 129	3 697
De prioriterte gruppene	1 348 604	1 191 574	759 314
Den øvrige voksne befolkningen	3 172 254	203 606	162 077
De prioriterte gruppene pluss den øvrige voksne befolkningen	4 577 457	1 395 180	921 391

5) To sentrale begreper som brukes i tannhelsetjenestestatistikken er antall personer under tilsyn og antall personer undersøkt/behandlet. Disse begrepene er definert slik:

Under tilsyn:

Følgende kriterier må være oppfylt for at en person kan sies å være under offentlig tilsyn:

1. Personen skal være undersøkt av tannlege eller tannpleier
2. Personen skal være gitt nødvendig tannbehandling
3. Personen skal være gitt opplæring i forebyggende tiltak, og tilbud om oppfølging.

Undersøkt/behandlet:

Antall personer i de ulike gruppene som er registrert/undersøkt i løpet av året. 1-2 åringer som faktisk blir behandlet inkluderes som registrert/undersøkt i gruppe A barn og ungdom 3-18 år.

* Mangler tall for Rogaland og Hordaland, for antall under tilsyn og antall undersøkt/behandlet

Flere ungdom og voksne under tilsyn

Det har fra 2002 til 2003 vært en liten økning i antall barn (en økning på 1,0 prosent) og antall psykisk utviklingshemmede (en økning på 1,8 prosent) under tilsyn, mens antall ungdom under tilsyn har økt med 8,8 prosent. Det har i samme perioden vært en liten nedgang i antall eldre, langtidssyke og uføre under tilsyn, samt en nedgang i antall personer i andre grupper som fylkeskommunen har vedtatt å prioritere.

I tillegg til personer i de prioriterte gruppene, var 203 606 voksent betalende klientell i 2003 under tilsyn av Den offentlige tannhelsetjenesten, sammenlignet med 184 223 året før. Dette er en økning på 10,5 prosent.

Antall personer under tilsyn 2001-2003

	Antall personer under tilsyn		
	2001	2002	2003
Barn 1-18 år	990 005	1 011 194	1 021 218
Psykisk utviklingshemmede	12 886	13 193	13 427
Eldre, langtidssyke og uføre hvorav:	72 435	73 719	74 096
Eldre, langtidssyke og uføre i institusjon*	35 299	34 627	34 539
Eldre, langtidssyke og uføre i hjemmesykepleie*	25 252	27 017	26 465
Ungdom 19-20 år	66 911	72 341	78 704
Andre grupper som fylkeskommunen prioriterer	5 379	5 487	4 129
De prioriterte gruppene	1 147 616	1 175 934	1 191 574
Den øvrige voksne befolkningen	186 925	184 223	203 606
De prioriterte gruppene pluss den øvrige voksne befolkningen	1 334 541	1 360 157	1 395 180

* Mangler tall for Rogaland og Hordaland

Fortsatt store fylkesvise forskjeller

En av konklusjonene i rapporten Tannhelse-tjenesten i Norge⁶ var at andelen personer under tilsyn av Den offentlige tannhelse-tjenesten viser store fylkesvise forskjeller. Statistikken viser at forskjeller mellom fylkene i bemanningssituasjonen ikke alene kan forklare fylkesforskjellene i tannhelse-tjenestetilbudet til de prioriterte gruppene. Andre faktorer, for eksempel organisatoriske faktorer og geografiske forhold, spiller sannsynligvis en rolle. De store geografiske forskjellene indikerer at det ikke er et likeverdig tilbud til befolkningen, og at de prioriterte gruppene flere steder ikke får det tilbudet de har krav på i henhold til loven.

Statistikken for 2003 viser at de fylkesvise forskjellene ikke er blitt mindre. For eksempel, varierte andel barn under tilsyn fra 100 prosent i Oppland, Finnmark og Oslo til 83 prosent i Vest-Agder. Mens andelen psykisk utviklingshemmede under tilsyn lå over 90 prosent i åtte fylker, var andelen 73 prosent i Vest-Agder og 71 prosent i Oslo. Dette betyr at faren for at fylkeskommunen ikke gir et forsvarlig tilbud til de prioriterte gruppene fortsatt er til stede i de fylkene hvor andelen under tilsyn ligger under gjennomsnittet, og situasjonen i disse fylkene bør fortsatt vurderes nærmere.

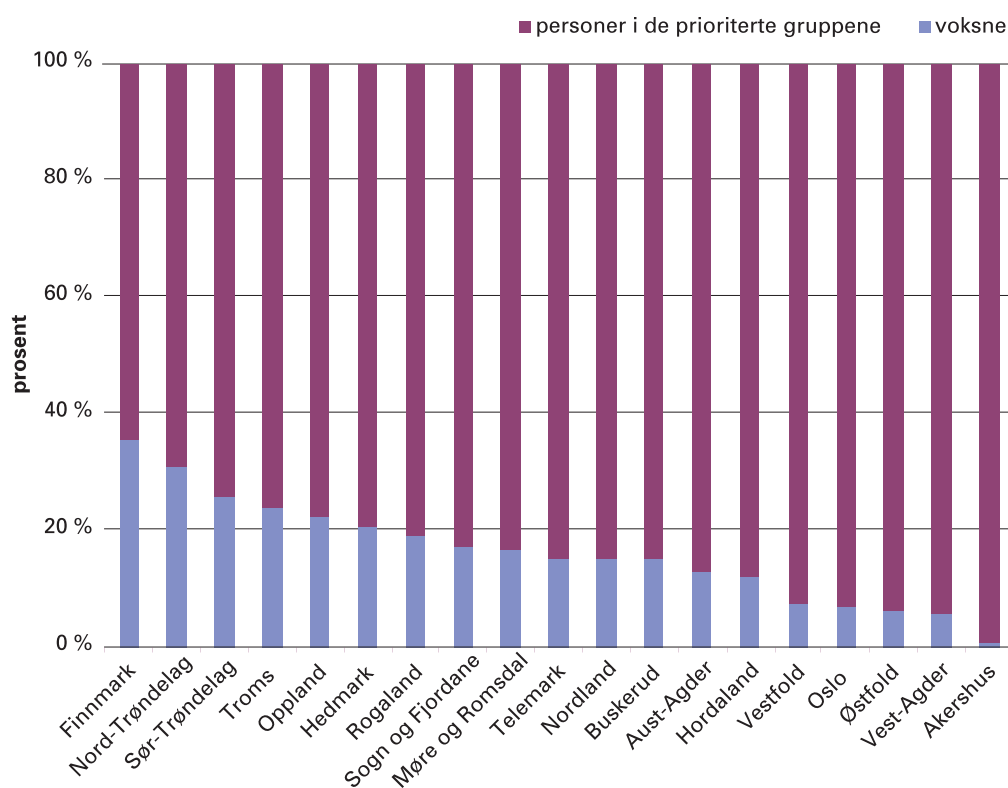
6) Omfanget av Den offentlige tannhelse-tjenesten for de prioriterte gruppene og bemanningssituasjonen i tannhelse-tjenesten, s 34. Rapport fra Helsetilsynet 5/2004. Oslo: Statens helsetilsyn.

Omfang av Den offentlige tannhelsetjenesten, andel personer under tilsyn. Prosent 2003

<i>Barn 1-18 år</i>	<i>Andel</i>	<i>Psykisk utviklingshemmede</i>	<i>Andel</i>	<i>Ungdom 19-20 år</i>	<i>Andel</i>	<i>Voksne</i>	<i>Andel</i>
Oppland	100	Oppland	98	Østfold	100	Finnmark	23
Finnmark	100	Rogaland	96	Oppland	95	Nord-Trøndelag	16
Oslo	100	Akershus	96	Hedmark	91	Sør-Trøndelag	12
Sogn og Fjordane	98	Buskerud	96	Rogaland	84	Troms	11
Akershus	98	Sogn og Fjordane	94	Vest-Agder	79	Oppland	11
Rogaland	97	Vestfold	94	Oslo	78	Rogaland	10
Hordaland	95	Nordland	94	Hordaland	77	Sogn og Fjordane	9
Buskerud	95	Hedmark	91	Vestfold	75	Hedmark	9
Aust-Agder	94	Østfold	89	Akershus	74	Møre og Romsdal	7
Østfold	94	Hordaland	88	Telemark	72	Nordland	7
Sør-Trøndelag	94	Telemark	87	Finnmark	71	Buskerud	6
Hedmark	93	Aust-Agder	87	Aust-Agder	71	Telemark	6
Nordland	93	Sør-Trøndelag	87	Sør-Trøndelag	70	Aust-Agder	6
Vestfold	93	Finnmark	86	Sogn og Fjordane	66	Hordaland	6
Telemark	91	Nord-Trøndelag	85	Troms	65	Vestfold	3
Møre og Romsdal	90	Møre og Romsdal	85	Buskerud	61	Vest-Agder	2
Troms	89	Troms	82	Nord-Trøndelag	55	Østfold	2
Nord-Trøndelag	86	Vest-Agder	73	Nordland	47	Oslo	2
Vest-Agder	83	Oslo	71	Møre og Romsdal	45	Akershus	<1 %

På landsbasis var 15 prosent av alle personer under tilsyn i 2003 voksent betalende klientell (14 prosent i 2002), men dette varierte fra 1 prosent i Akershus til 36 prosent i Finnmark.

Fordeling av personer under tilsyn: voksne og personer i de prioriterte gruppene

Mer informasjon

I denne rapporten presenterer Helsetilsynet oppdaterte nøkkeltall om tannhelsetjenesten. Detaljert statistikk er tilgjengelig på Helse-tilsynets webside: www.helsetilsynet.no. For mer informasjon, ta kontakt med lpg@helsetilsynet.no, tlf. 21 52 99 60.

More Young People and Adults under Supervision of the Public Dental Services

Short summary of Report from the Norwegian Board of Health 14/2004

In March 2004, the Norwegian Board of Health published a report on dental services in Norway (Report from the Norwegian Board of Health 5/2004). As part of our work with following up trends in provision of dental services, we have updated the statistics with figures for 2003, and produced this short rapport.

The report presents a description of supply of public dental services to the priority groups (as defined in the Dental Health Services Act) and trends from 2002-2003:

- In 2003, 1.2 million people were under supervision of the public dental services. This represents 88 per cent of all people in the priority groups.
- 80 per cent of all people under supervision of the public dental services were children aged 1-18 years.
- During the period 2002-2003, the number of children under supervision of the public dental services increased by 1.0 per cent and the number of mentally handicapped adults increased by 1.8 per cent.
- The number of young people aged 19-20 under supervision increased by 8.8 per cent.
- During the same period, the number of elderly people, people with long-standing illness and people with a disability pension under supervision decreased slightly.
- The number of adults (who pay for their treatment) under supervision increased by 10.5 per cent.
- The variation between the counties has not become less.

Rapport fra Helsetilsynet

Utgivelser 2003

1/2003 På feil sted til rett tid? Korridorpasienter og utskrivningsklare pasienter i indremedisinske avdelinger - kartleggingen 2002 og utviklingen 1999-2002 (februar 2003)

2/2003 Kartlegging av tilgjengeligheten til lege – ”Når hjelpen kan vente litt” (februar 2003)

3/2003 Oppsummering etter tilsyn med smittevernet i intensivavdelinger september 2002 (februar 2003)

4/2003 Oppsummering av landsomfattende tilsyn med helse-tjenester til barn og unge med psykiske problemer i 2002 (mars 2003)

5/2003 Styrket smittevern i kommunene - sluttrapport fra prosjektet (februar 2003)

6/2003 Der det er hjerterom... Kartlegging av belegg i psykiatriske akuttavdelinger 2002 (mai 2003)

7/2003 Kartlegging av kommunenes beredskap på smitte-vernområdet pr. juni 2003 (august 2003)

8/2003 Helsetilsynets bidrag til statusrapport om fastlege-ordningen (september 2003)

9/2003 Kommunale helsetjenester i pleie- og omsorgs-sektoren – tilsynserfaringer 1998-2003 (oktober 2003)

10/2003 Pleie- og omsorgstjenesten i kommunene: Tjenestemottakere, hjelpebehov og tilbud (oktober 2003)

11/2003 Rapport til Helsedepartementet om Helsetilsynets oppfølging i Dent-O-Sept saken (oktober 2003)

Serien ble etablert i 2002. Alle utgivelsene i serien finnes i fulltekst på Helsetilsynets nettsted www.helsetilsynet.no. Enkelte utgivelser finnes i tillegg i trykt utgave som kan bestilles fra Helsetilsynet, Postboks 8128 Dep, 0032 Oslo, tlf. 21 52 99 00, faks 21 52 99 99, e-post postmottak@helsetilsynet.no.

Utgivelser 2004

1/2004 Oppsummering etter tilsyn med kommunenes smittevernberedskap ved 6 flyplasser med internasjonal flytrafikk. Mars - mai 2003 (februar 2004)

2/2004 Fortsatt for fullt. Korridorpasienter og utskrivningsklare pasienter i indremedisinske avdelinger. Kartlegging 2003 og utvikling 1999-2003 (februar 2004)

3/2004 Oppsummeringsrapport for landsomfattende tilsyn med pasientrettigheter i somatiske poliklinikker (februar 2004)

4/2004 Oppsummering av tilsyn i 2003 med spesialisthelse-tjenester til voksne med psykiske problemer (februar 2004)

5/2004 Tannhelsetjeneten i Norge. Omfanget av den offentlige tannhelsetjenesten for de prioriterte gruppene og bemanningssituasjonen i tannhelsetjenesten (mars 2004)

6/2004 Medisinalmeldingene 1804. Et tilbakeblikk på første årgang av en tradisjonsrik rapport (april 2004)

7/2004 Meldesentralen – årsrapport 2001-2002 (april 2004)

8/2004 Kosmetisk kirurgiske inngrep i Norge (april 2004)

9/2004 Fortsatt press på plassene. Kartlegging av belegg i psykiatriske akuttavdelinger 2003 og utvikling 2002-2003 (mai 2004)

10/2004 Tilsyn med kodepraksis (juni 2004)

11/2004 Oppsummering av landsomfattende tilsyn med fødeinstitusjoner i 2004 (november 2004)

12/2004 Oppsummering etter tilsyn med rusmiddeltesting ved to sykehuslaboratorier og fire behandlingsinstitusjoner for rusmiddelmisbrukere (desember 2004)

13/2004 Allmennlegetjenesten – en risikoanalyse. En rapport om risiko og sårbarhet i allmennlegetjenesten (desember 2004)

14/2004 Flere ungdom og voksne under tilsyn av Den offentlige tannhelsetjenesten (desember 2004)

Tilsynsmeldinger fra Helsetilsynet

Tilsynsmelding er en årlig publikasjon fra Helsetilsynet. Den benyttes til å orientere omverdenen om saker som er sentrale for sosial- og helsetjenestene og for offentlig debatt om tjenestene. Tilsynsmeldingen gir uttrykk for Helsetilsynets syn på sosial- og helsetjenestene i landet og er et viktig policydokument.

Tilsynsmeldinger fra og med 1997 finnes i fulltekst på www.helsetilsynet.no. De nyeste kan også bestilles i trykt utgave fra Helsetilsynet.

I serien Rapport fra Helsetilsynet formidles resultater fra tilsyn med sosial- og helse-tjenestene.

Serien ble etablert i 2002 og utgis av Statens helsetilsyn. Alle utgivelser i serien finnes i fulltekst på www.helsetilsynet.no

HELSETILSYNET
tilsyn med sosial og helse

OPPSUMMERING

Rapport fra Helsetilsynet 14/2004

Flere ungdom og voksne under tilsyn av Den offentlige tannhelsetjenesten

I mars 2004 publiserte Helsetilsynet en rapport om tannhelsetjenesten i Norge (Rapport fra Helsetilsynet 5/2004). Som ett ledd i oppfølging av tannhelsetjenesten, har Helsetilsynet oppdatert statistikken med tall for 2003 og utarbeidet denne korte rapporten.

Rapporten presenterer en beskrivelse av omfanget av Den offentlige tannhelsetjenesten for de prioriterte gruppene i 2003 og utviklingen fra 2002-2003:

- Det var i 2003 1,2 millioner mennesker under tilsyn av Den offentlige tannhelsetjenesten. Dette tilsvarer 88 prosent av alle personer i de prioriterte gruppene.
- 80 prosent av alle personer under tilsyn i 2003 var barn i alderen 1-18 år.
- Det har fra 2002 til 2003 vært en økning på 1,0 prosent i antall barn og 1,8 prosent i antall psykisk utviklingshemmede under tilsyn
- Antall ungdom under tilsyn har økt med 8,8 prosent.
- Det har i samme perioden vært en liten nedgang i antall eldre, langtidssyke og uføre under tilsyn
- Antall voksent betalende klientell under tilsyn har økt med 10,5 prosent.
- De fylkesvise forskjellene er ikke blitt mindre.